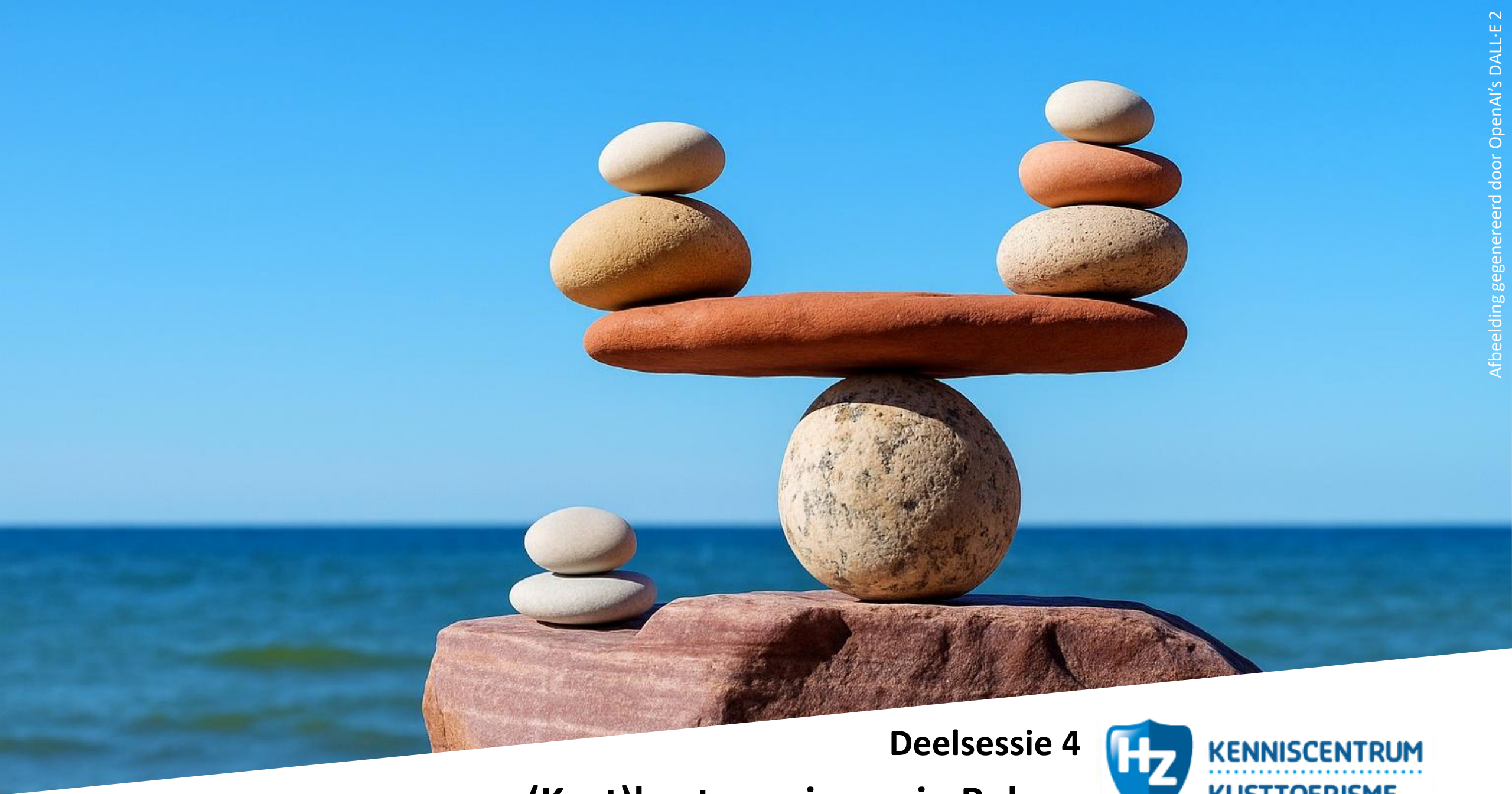

Deelsessie 4 (Kust)bestemmingen in Balans

KENNISCENTRUM
KUSTTOERISME

Inhoud

- Even voorstellen
- Waarom balans?
- (Wanneer) is er sprake van balans?
- Balans meetbaar maken
- Balans bespreken

HZ Kenniscentrum Kusttoerisme

- Sinds 2007 onderdeel van HZ University of Applied Sciences
- Partner in CELTH – Centre of Expertise Leisure, Tourism & Hospitality

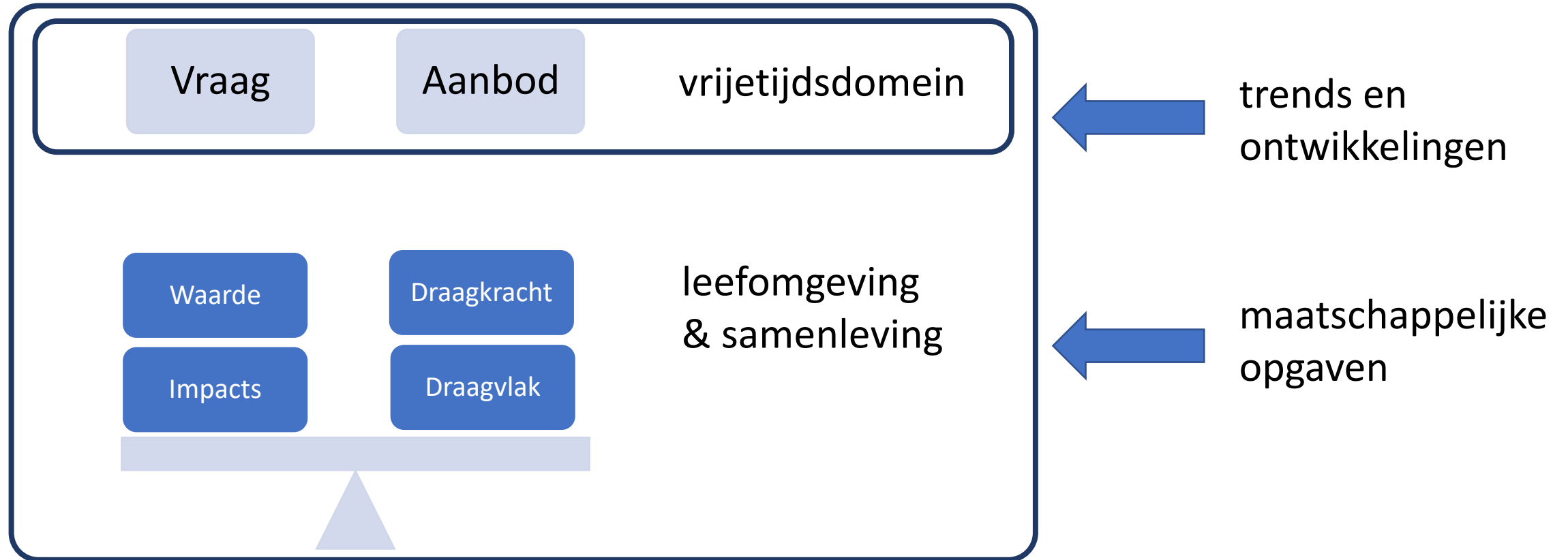
Wat is onze rol?

- Hogeschool als kennispartner voor de regio
- Onafhankelijke positie, we zijn géén adviesbureau
- Geen losse opdrachten, maar stapelen van kennis en inzichten
- Met die kennis ondersteunen we de overheid en de sector bij het maken van strategische keuzes

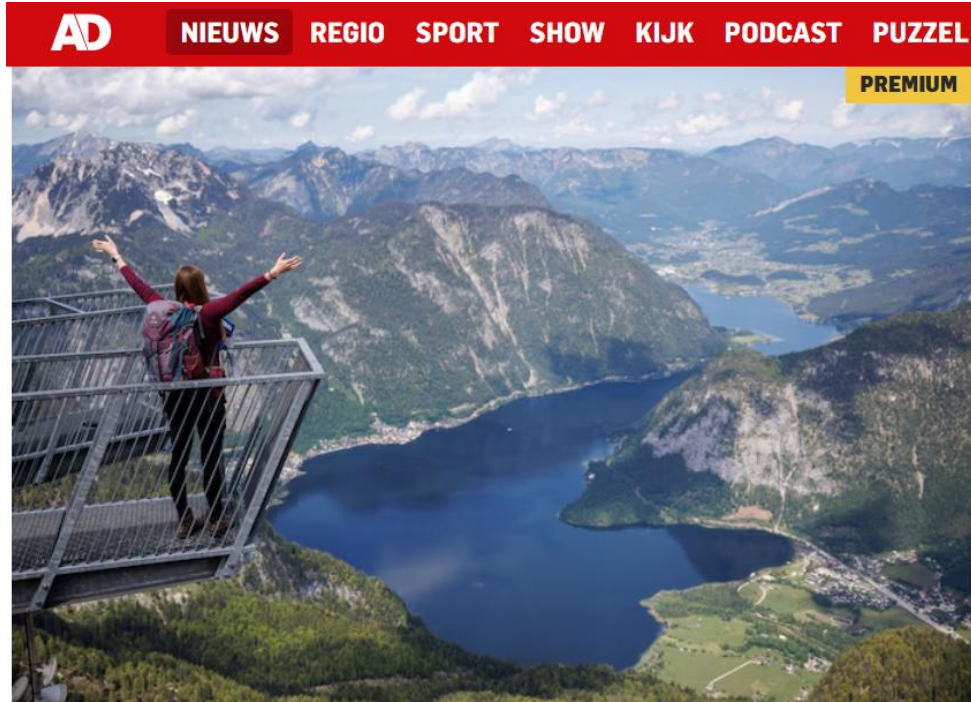
HZ Kenniscentrum Kusttoerisme - activiteiten

- Kennisontwikkeling > iets meer fundamenteel, o.a. gericht op ontwikkeling onderzoeksmethoden
- Onderzoek & monitoring > genereren van cijfers & feiten
- Kennisdeling > publicaties, presentaties, evenementen, website

HZ Kenniscentrum Kusttoerisme - onderzoeksthema's

Waarom 'balans'?

▲ Een vrouw staat met haar wandelrugzak op het uitkijkplatform Vijf Vingers op de Krippenstein, een 2108 meter hoge berg in Oostenrijk. © dpa/picture alliance via Getty I

Alpenlanden kreunen onder massatoerisme en willen met quota en tijdsloten toeristen ontmoedigen

Opnieuw protesten tegen 'buiten controle geraakt' toerisme in Spaanse steden

Door RTL Nieuws · 15 juni 2025 · Aangepast: 16 juni 2025

RTL Nieuws

Waarom 'balans' in Nederland?

Bestemming Nederland - Perspectief 2030

- Toerisme zou moeten bijdragen aan welvaart en welzijn van álle Nederlanders
- Lusten en lasten in balans, de lusten moeten groter zijn dan de lasten

Waardevol Toerisme, de leefomgeving verdient het (Rli)

- Er is een nauwkeurige analyse nodig van de relatie tussen toerisme en de leefomgeving. Dat kan door de aard en omvang van de toeristische druk af te zetten tegen de draagkracht van de leefomgeving.
- Waardevol toerismebeleid richt zich op een optimale balans tussen toeristische druk en de draagkracht van de leefomgeving.

Waarom is 'balans' relevant voor kustbestemmingen?

- De kust heeft van oudsher een eigenstandige aantrekkingskracht
- Combinatie van natuur, kustbescherming, economie en recreatie op smalle strook land
- Sterkere piekbelasting dan andere bestemmingen
- Bereikbaarheid van de kust

Wanneer is er sprake van balans?

- Méér dan het tegengaan van zogenaamd 'overtourisme'
- Recreatie en toerisme in balans met de leefomgeving

Wanneer is er sprake van balans?

Uitdagingen én kansen

- Economische groei
- Werkgelegenheid
- Aanbod voorzieningen
- Sociale interactie en trots
- Overlast
- Milieudruk
- Eenzijdigheid aanbod
- ...

Wanneer is er sprake van balans?

- **Vorm van recreatie en toerisme waarbij voor de bestemming geldt dat de positieve effecten groter zijn dan negatieve effecten.**

Maar:

- Effecten op en perspectieven van verschillende stakeholders.
- Afwegingen zijn complex:
Niet alle negatieve effecten zijn te compenseren (milieuschade vs. economische voordeel).

Wanneer is er sprake van balans?

Balans is:

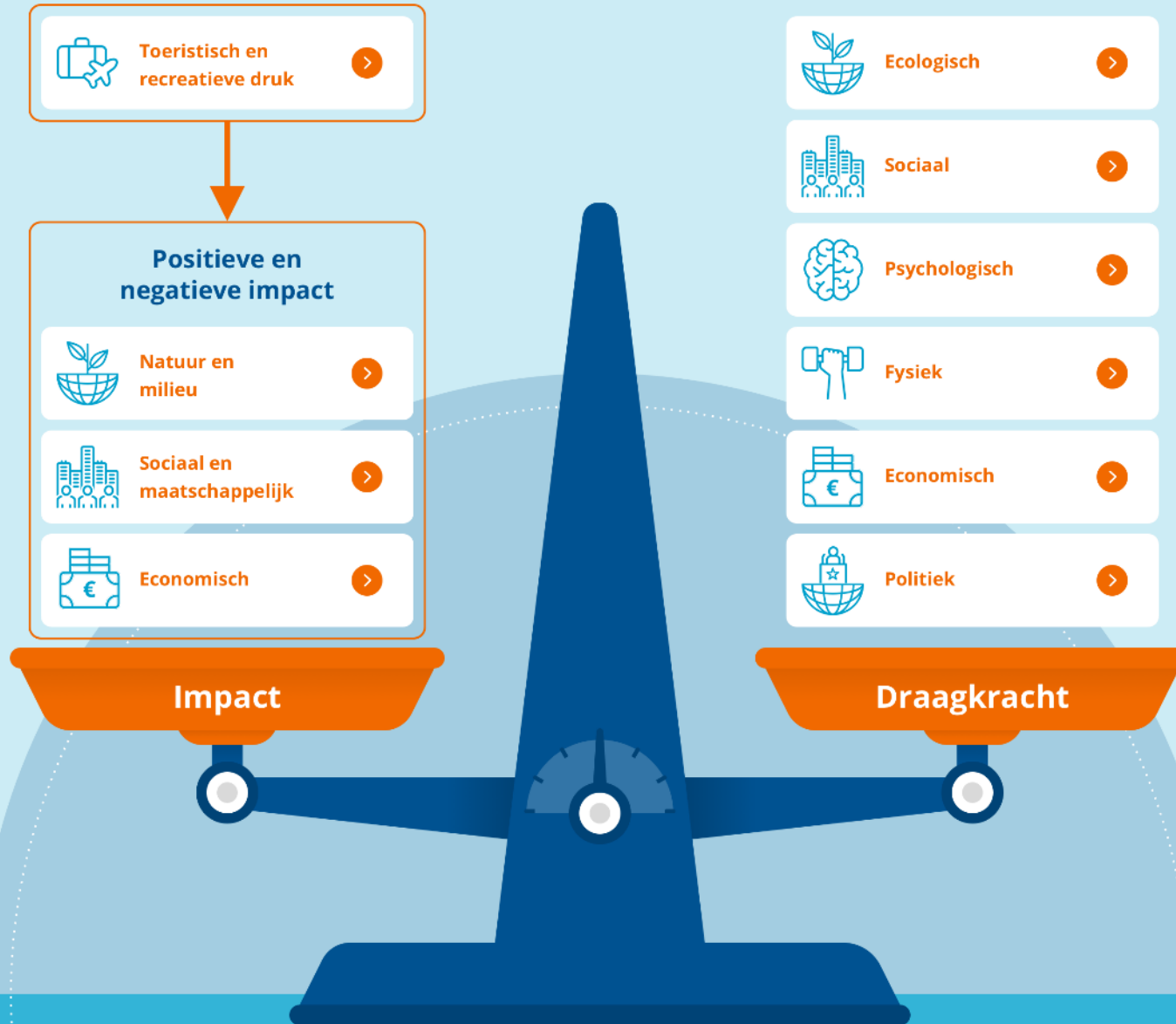
- Deels objectief vast te stellen, maar voornamelijk subjectief
- Een vergelijking van verschillende grootheden
- Complexe afweging van belangen
- Verschillend per bestemming
- Dynamisch, beïnvloed door interne en externe omstandigheden
- De 'heilige graal'?

Balans meetbaar maken

Over indicatoren en data

- Data & Development Lab: NBTC, CELTH (BUas, HZ, NHL Stenden) + Saxion

Impact versus draagkracht

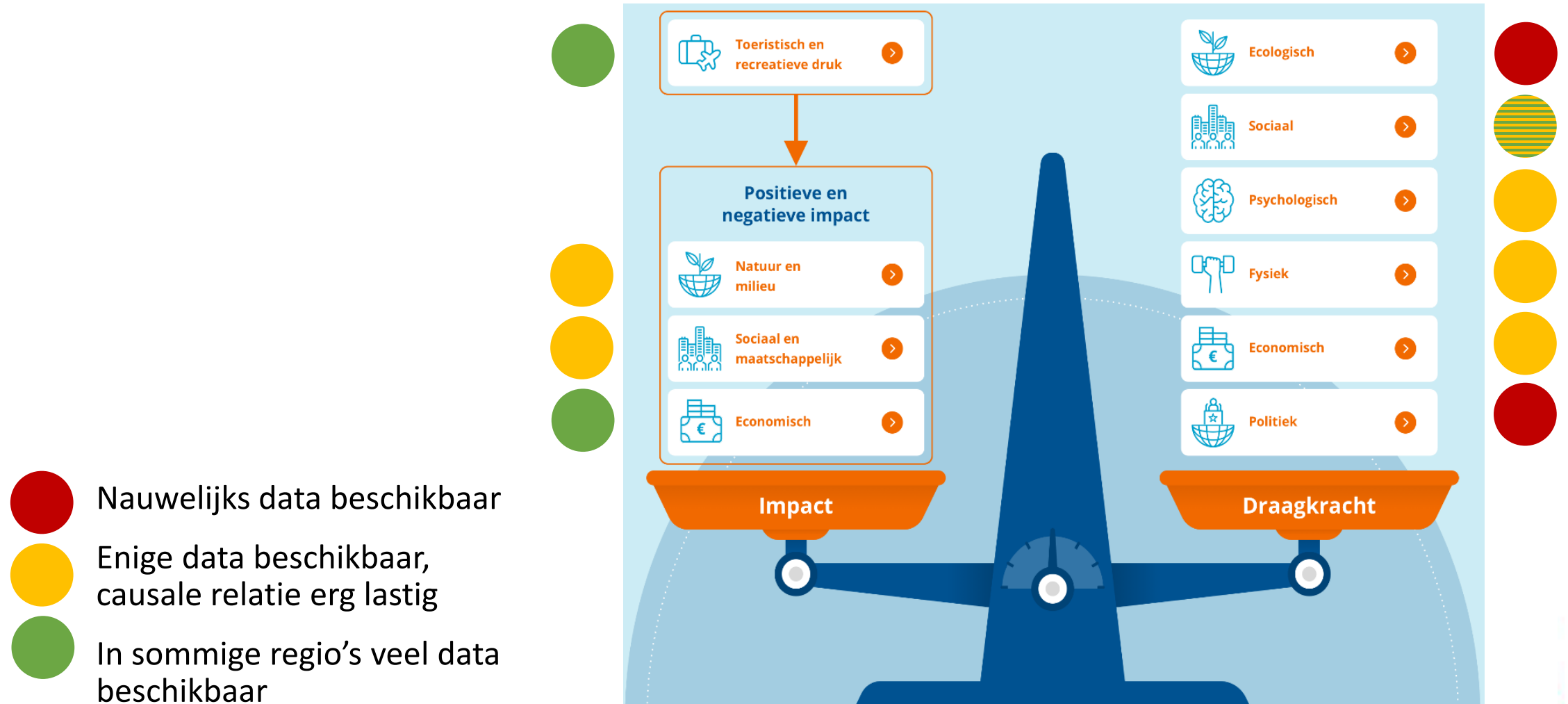

Balans meetbaar maken

Over indicatoren en data

- Data & Development Lab: NBTC, CELTH (BUas, HZ, NHL Stenden) + Saxion
- Toepassing Zeeland - HZ Kenniscentrum Kusttoerisme,
gefinancierd door Provincie Zeeland en 4 Zeeuwse kustgemeenten
- Toepassing Zuid-Holland – opdracht Provincie Zuid-Holland
uitgevoerd door Erasmus UPT, CELTH, Bureau Buiten en Bureau Ruimte en Vrije Tijd

Bevindingen: beschikbaarheid van data

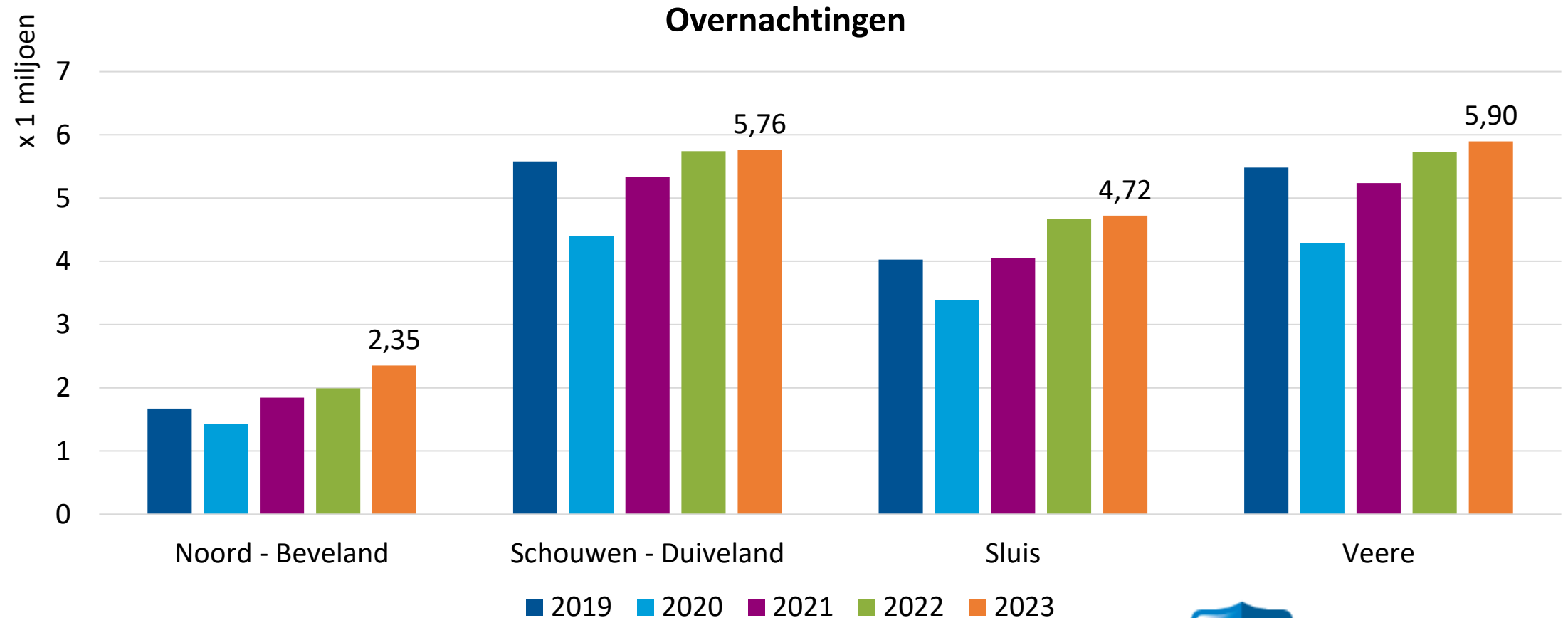
Balans meetbaar maken > domeinen

- Omvang toerisme en recreatie
- Economie
- Maatschappij
- Omgeving

Balans meetbaar maken > domein Omvang toerisme en recreatie

- Aantal overnachtingen
- Aantal dagbezoeken
- Aantal vrijetijdsactiviteiten inwoners
- Omvang logiesaanbod
- Omvang vrijetijdsaanbod

Balans meetbaar maken > voorbeeld

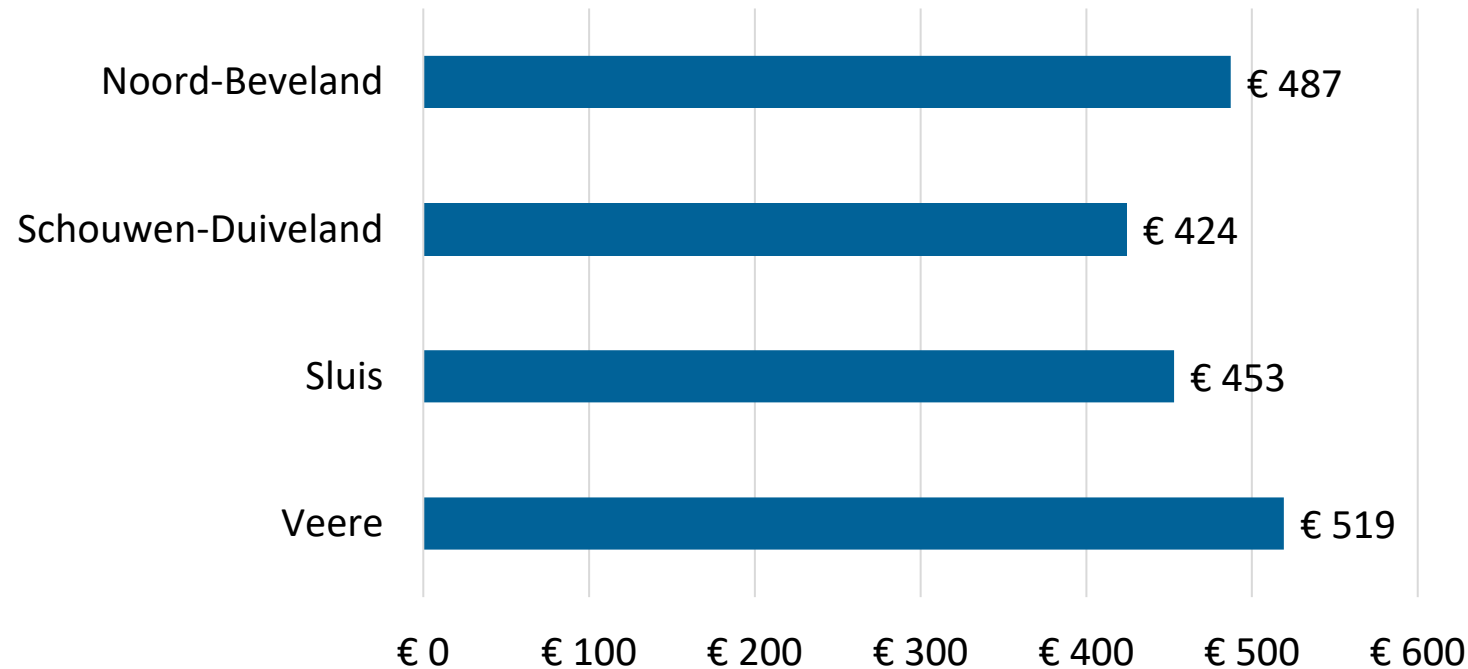
Bron: Raming door HZ Kenniscentrum Kusttoerisme op basis van toeristenbelasting, forensenbelasting en onderzoek Vaste gasten in Zeeland, betreft 2023

Balans meetbaar maken > domein Economie

- Economische impact
- Vestigingsklimaat
- Specialisatiegraad
- Lokale bijdrage
- Inkomen

Balans meetbaar maken > voorbeeld

Belastinginkomsten per inwoner, 2022

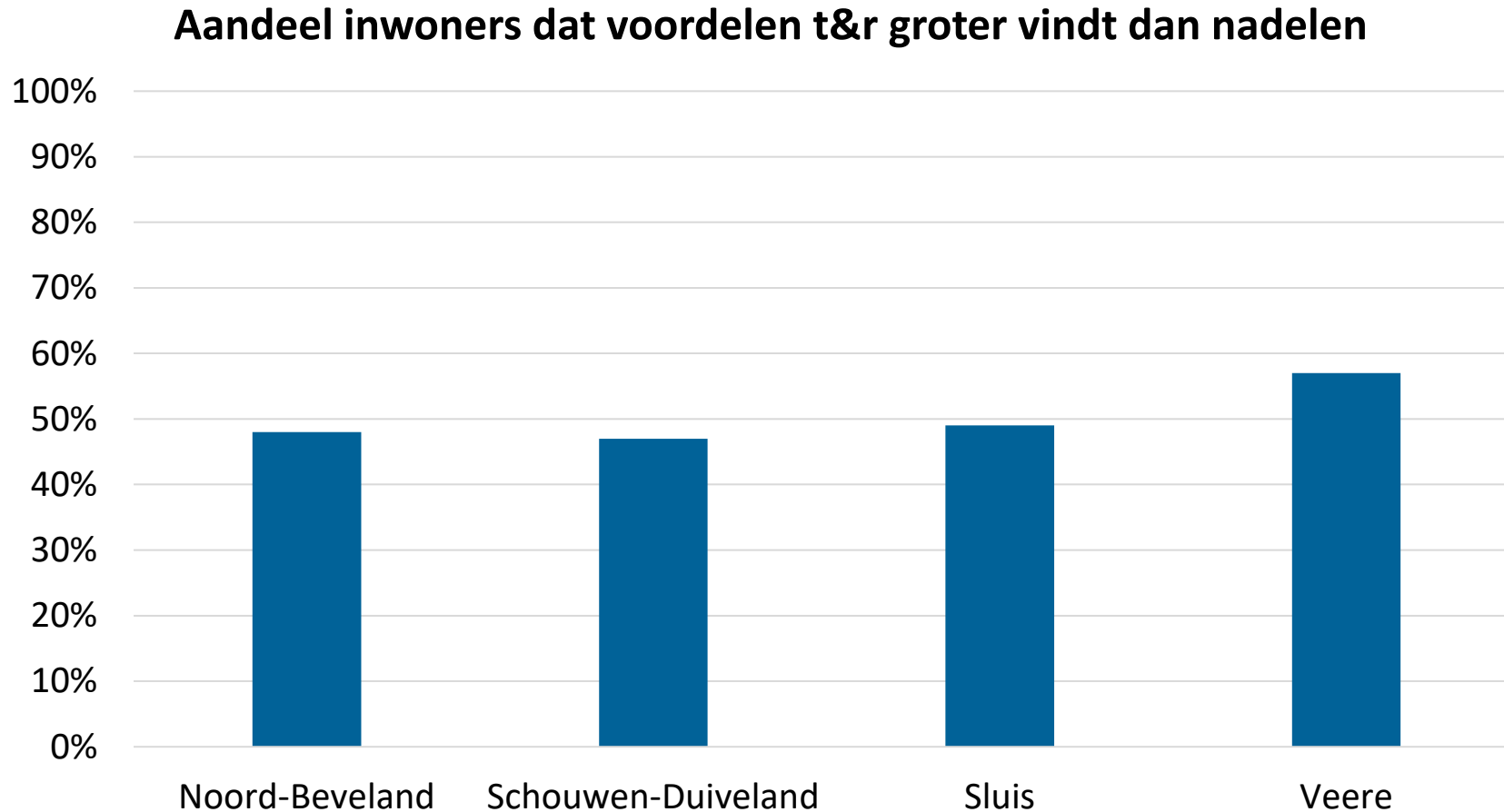

Bron: Jaarrekeningen gemeenten via CBS, 2022

Balans meetbaar maken > domein Maatschappij

- Oordeel inwoners
- Oordeel bezoekers
- Oordeel werknemers
- Voorzieningenniveau
- Druktebeleving

Balans meetbaar maken > voorbeeld

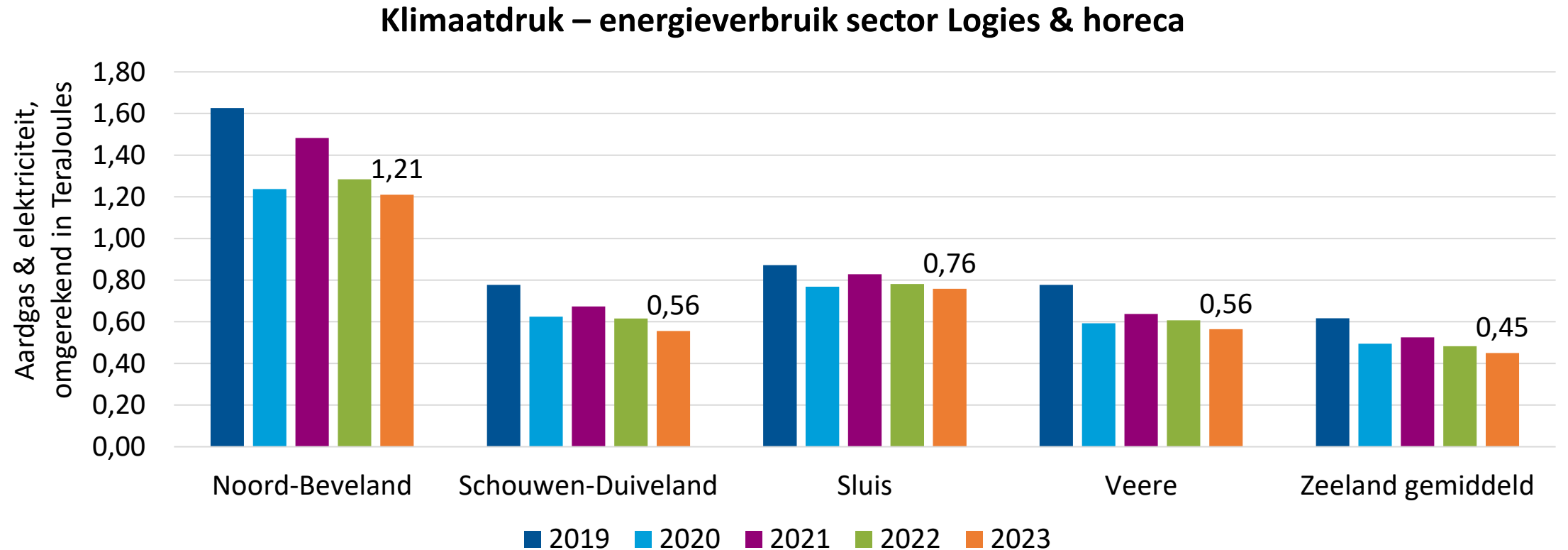

Bron: HZ Kenniscentrum Kusttoerisme, 2022 en 2024

Balans meetbaar maken > domein Omgeving

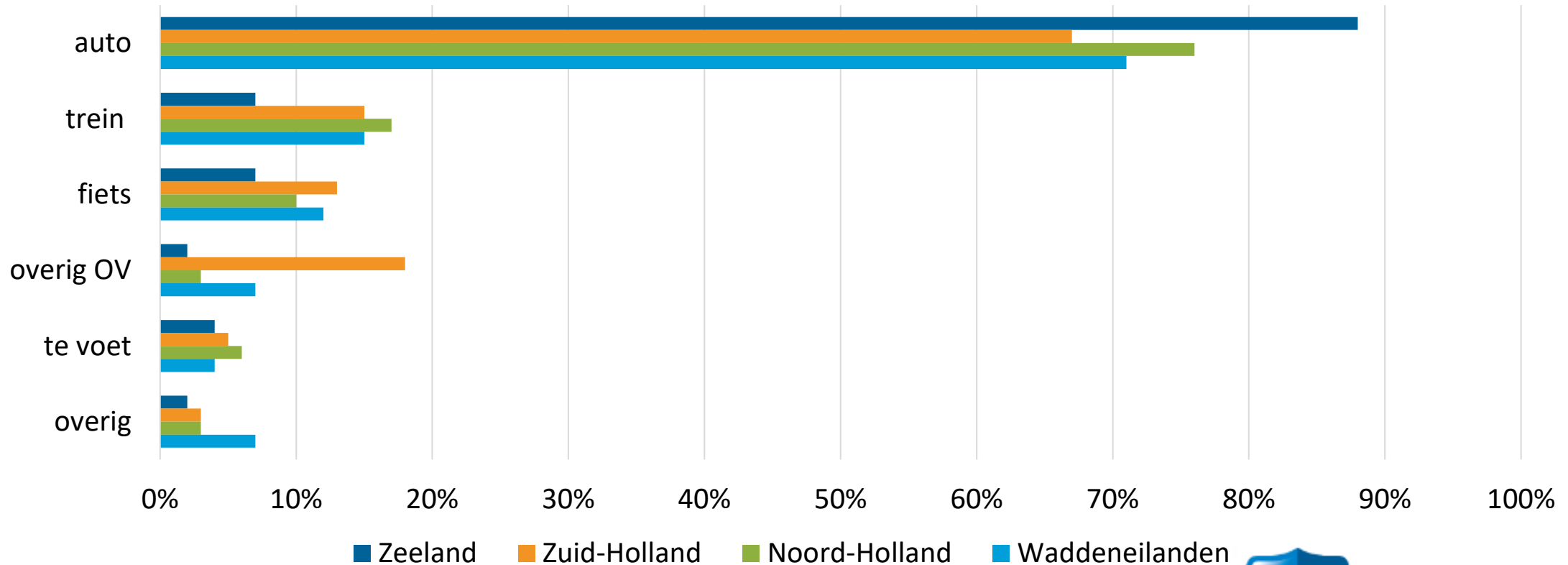
- Klimaatdruk
- Woningvoorraad
- Aandeel autobezoek
- R&T landoppervlak
- Kwetsbare natuur

Balans meetbaar maken > voorbeeld

Balans meetbaar maken > voorbeeld

Vervoer naar de kust door Nederlanders

Balans meetbaar maken – in de praktijk

- Er mist (nog) veel data
- Zoeken naar grenswaarden
 - Data over tijd maakt ontwikkelingen binnen bestemmingen zichtbaar
 - Data tussen bestemmingen maakt onderlinge vergelijkingen mogelijk
 - Regionale en nationale referentiepunten
- Grote verschillen tussen bestemmingen, maar ook binnen bestemmingen
- Dit is niet te vatten in data, een verdiepingsslag op lokaal niveau is nodig

BESTEMMING in BALANS

HULPMIDDEL OM INZICHT TE VERKRIJGEN EN ZO TE STUREN OP DUURZAME ONTWIKKELING DIE ZOWEL DE REGIO ALS HAAR BEWONERS EN BEZOEKERS TEN GOEDE KOMT ZONDER DE DRAAGKRACHT VAN HET GEBIED TE Overschrijden.

3 1 8 6
2 7 4 5

KWANTITATIEVE DATA

KWALITATIEVE DATA

PER BESTEMMING DE JUISTE
BALANS ZOEKEN

BALANS PER BESTEMMING
INZICHTELIJK EN BESPREEKBAAR MAKEN

BENCHMARKING MET
VERGELIJKBARE BESTEMMINGEN

MEER GERICHTE
BELEIDSKEUZES

FUNDAMENT VOOR GESPREKKEN
MET STAKEHOLDERS

EEN BETER BEGRIP
VOOR DE EFFECTEN VAN
TOERISME EN RECREATIE

Balans bespreekbaar maken

- Stap 1: eerste probleemanalyse
- Stap 2: verzamelen van data
- Stap 3: voorbereiden balanstafel
- Stap 4: uitvoering balanstafel

Balans bespreekbaar maken: voorbereiden balanstafel

Genodigden:

- Gemeentelijke en regionale beleidsmakers (toerisme, recreatie, mobiliteit, economie, natuur, ...)
- Ondernemers uit de R&T sector
- Ondernemers uit andere sectoren
- Inwoners en lokale belangengroepen
- Marketingorganisaties en toerismebureaus
- Natuur- en milieuorganisaties
- Cultuur- en erfgoedorganisaties

Alle genodigden bekijken de verzamelde data voorafgaand aan bijeenkomst

Balans bespreekbaar maken: uitvoeren balanstafel

- Oordeel vormen over balans
 - Herkenbaar?
 - Gezamenlijk oordeel per kernindicator > balans of disbalans
 - Relaties tussen kernindicatoren
 - Verhouding positief – negatief, mogelijkheid tot compenseren
 - Verdeling van impact over verschillende groepen stakeholders

Balans bespreekbaar maken: uitvoeren balanstafel

- Wat betekent “balans” voor deze bestemming? Wanneer is er sprake van een gezonde situatie?
- Welke knelpunten worden ervaren binnen de bestemming? En welke kansen?
- Zijn er specifieke factoren die ervoor zorgen dat de bestemming uit balans is/raakt?
- Zijn er voorbeelden van onderbenut potentieel?
- Kunnen jullie voorbeelden geven van situaties waarin een positieve ontwikkeling ook negatieve gevolgen heeft?
- Zijn er voorbeelden waar grenzen worden overschreden?
- Zijn er situaties waarin een probleem in het ene domein (bijvoorbeeld economie) een oplossing in een ander domein (bijvoorbeeld ecologie) in de weg staat?
- Hoe zou R&T meer waarde kunnen bieden voor bewoners, ondernemers en bezoekers?

Balans bespreekbaar maken: uitvoeren balanstafel

- Welke acties zijn nodig om deze sector weer in balans te brengen of houden?
- Zijn er al maatregelen genomen? Waren deze effectief?
- Hoe kunnen we als regio afspraken maken over wat acceptabel is en wat niet?
- Hoe kunnen we met elkaar blijven evalueren hoe de situatie zich ontwikkelt?

Balans: vervolgstappen

- Basisdata op orde bij gemeenten
- Domeinoverstijgend in gesprek met elkaar
- Aan de slag met bestemmingsmanagement

Balans: vervolgstappen

**KENNISCENTRUM
KUSTTOERISME**

Balans: vervolgstappen

- Wil je aan de slag met balans? Neem contact met ons op!
- Provincie Zuid-Holland
<https://kennis.zuid-holland.nl/onderzoeken/bestemming-in-balans/>
Edith Andriesse, eml.andriesse@pzh.nl
- HZ Kenniscentrum Kusttoerisme
www.kenniscentrumtoerisme.nl
d.kortewegmaris@hz.nl

